

Р. Б. Харчук, старший науковий співробітник,
Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Київ
ORCID ID: 0000-0003-1039-131
E-mail: roxana-b@ukr.net

ПЕРША ГАЛИЦЬКА РЕЦЕПЦІЯ ПОЕЗІЇ ШЕВЧЕНКА (1840–1850-ті роки)

Розглянуто першу рецепцію творчості Шевченка в Галичині, з'ясовано, що Я. Головацький, вочевидь, таки отримав 1846 р. від К. Запа видання "Чигиринский Кобзарь и Гайдамаки. Две поэмы на малорусском языке Шевченка" (Петербург, 1844). Про це свідчить не тільки лист К. Запа, а й спогади самого Я. Головацького.

Ключові слова: рецепція, імпліцитний читач, М. Шашкевич, Я. Головацький, Галичина, "Чигиринский Кобзарь и Гайдамаки. Две поэмы на малорусском языке Шевченка" (1844).

У 1840-х рр. будителі-галичани ще не усвідомлювали ваги Шевченка для російської України і Галичини передусім тому, що знали творчість поета поверхово. Навіть перший "Кобзар" (1840) в Галичину так і не дійшов, оскільки шлях книжки, виданої в Росії, за кордон був непростим, зазвичай книжки потрапляли до Львова через Прагу [див.: Загайкевич, 1962, с. 253]. З творами Шевченка галицькі інтелектуали познайомилися за посередництвом альманаху "Ластівка" (1841). Про це свідчить лист М. Шашкевича до М. Козловського 1842 р., в якому про згаданий альманах сказано: "Рідні, любезненькі! Несеся воздухами до Вас, мої миленькії, шпарка ластівка, ой ластівка ж то, ластівка! Такої ще ніхто зроду не бачив, бо не то іно, що гарно виспіває та щебече, та так, мов примовляє, а то ще і на зиму не ховаєся, і все снується, і все літає, і все виспіває, що забудеш і біду, і горе, і смуток, і журбу, і, здається тобі, що завсіда весна. От така-то летить до Вас ластівка! При ластівці ступає вагою сановитий, сумний, казав би-сь престарий, Могила і заглядає не так, як ластівка, весело в віконця, а ступає під землю в могили, цілує давній порох, обнімає кості, а, нагорнувши там

сили у свої груди, гуляє з вітрами по степах або з вороном попід небеса. От так, братчику! Потішся з ними, полюбайся, пожурися і поплач, а небавам назад їх до нас пришли" [Шашкевич, 1965, с. 126]. У приписці до цього листа М. Шашкевич згадав також Г. Квітку-Основ'яненка: "От, от, був би-м забув. Основ'яненкових повістей другу книжку потому пришло. Прехороша там Маруся, окаянний п'янюга Ничипір і таки живісінький на патреті солдат; побачиш сам небавам, коли «Ластівку» і Могили не довго у себе забавляти будеш, бо вони чужі; вже з Основ'яненком довше будеш балакав" [Шашкевич, 1965, с. 126].

Як бачимо, галицький будитель не виокремлював творів Шевченка. Для нього однаково цінними були твори усіх авторів, представлені у "Ластівці", окремо він виділив поезії Могили (А. Метлинського) і повісті Г. Квітки-Основ'яненка. Щодо поезій А. Метлинського, то у "Ластівці" їх не було. Отже, М. Шашкевич читав збірку останнього "Думки і пісні та ще дещо" (1839). Були письменнику відомі й два видання Основ'яненкових повістей – 1834 і 1837 р. [див.: Шалата, 1969, с. 108]. Той факт, що М. Шашкевич не відгукнувся на поезії Шевченка, свого часу зауважив М. Возняк: "Хоча в Гребінченій Ластівці було чотири поезії Шевченка, а саме: «Вітре буйний», «Причинна», «На вічну пам'ять Котляревському» й перша глава «Гайдамаків», Шашкевич не підкреслив присутності Шевченкових творів у Ластівці, хоч ширше розписався про збірку поезій Метлинського-Могили. Це тільки доказ, що до того часу Шашкевич не бачив Шевченкового Кобзаря з 1840 р." [Возняк, 1924, с. 56]. Із цього приводу М. Шалата згадав, що М. Шашкевич виписав у саморобному зошиті ті твори, які йому сподобалися: зі збірки А. Метлинського – 12 поезій, з "Ластівки" – винятково "Причинну". Цьому фактові дослідник надав архіважливого значення, дійшовши висновку, що саме враження від Шевченкових творів поширилися на весь альманах [Шалата, 1969, с. 109]. Однак якщо це так, виникає питання, чому М. Шашкевич не переписав усі вірші Шевченка з "Ластівки"? Можливо, квапився віддати книжку, яка була позиченою. Однак і цей аргумент кульгає, якщо вдатися до інших, хай і непрямих

свідчень про літературні пріоритети М. Шашкевича. Я. Головацький згадував, що найбільше враження на цього будителя справила "Енеїда" й українські пісні у записах М. Максимовича: "Пригодою лучилась Котляревського «Енеїда», малоросійські пісні Максимовича та, либонь, Павловського граматика; урадований найшов тое, за чим так давно глядів, зобачив живий приклад, переконався о можності народної руської словесності, загадав великую гадку: утворити чисто народну словесність южноруську, і сесій гадці вірен остав до кінця" [Головацький, 1965а, с. 207]. Цю ж думку повторив і М. Возняк: пісні Максимовича й "Енеїда" для Шашкевича стали "дороговказом при його вході на шлях народництва" [Возняк, 1924, с. 167]. Можна припустити, що читання Шевченка також відбилося б у творчості М. Шашкевича, однак цьому завадила рання смерть письменника у 1843 р. Беззаперечним все ж лишається факт, що саме М. Шашкевич був першим імпліцитним читачем Шевченка в Галичині (напевно, любов до поета передалася й синові митця Володимирові), хоча ця теза зовсім не свідчить про вплив Шевченка на творчість галицького будителя. Якщо у творчості обох поетів є збіги, то зумовлені вони передусім тим, що джерелом їхньої творчості був український фольклор, спільним мистецьким контекстом – романтизм, а історичним – Україна, розділена між Російською й Австро-Угорською імперіями. М. Шалата, як і М. Возняк, уважав, що М. Шашкевич не знав "Кобзаря" (1840), а якщо й чув про нього, то із чужих уст [Шалата, 1969, с. 111]. Обидва дослідники прозріливо припускали, що галичани вперше познайомилися із Шевченком за "Чигиринським Кобзарем", і відбулося це вже після смерті М. Шашкевича [Шалата, 1969, с. 112]. (Ширше знайомство галицького читача із Шевченковою творчістю, зокрема знайомство з його поезією семінаристів, відбулося за "Кобзарем" (1860), який 1862 р. завіз до Львова М. Димет) [див.: Верхратський, с. 82].

К. Студинський навіть перелічив тих, хто знав твори Шевченка в Галичині на момент смерті поета. Окрім М. Шашкевича, дослідник назвав такі прізвища: "Вагилевич, Головацький,

Устиянович, Лисак і Глинський" [Студинський, 1928, с. 13]. Із прізвищ, згаданих К. Студинським, окремо говоритимемо про двох учасників "Руської трійці" І. Вагилевича, Я. Головацького й поета М. Устияновича.

Найбільше відомостей про Шевченка в Галичині у 1840-х рр. мав Я. Головацький. (Інша проблема – знайомство Шевченка з Галичиною – розглянута у статті М. Возняка "Шевченко й Галичина" [див.: Возняк, 1930], у якій автор наголосив на знайомстві Я. Головацького із П. Лукашевичем, відвідинах П. Лукашевичем Галичини у 1839 р. Автор статті подав листування П. Лукашевича з Я. Головацьким й І. Вагилевичем, зокрема процитував лист від 3 жовтня (21 вересня) 1843 р., у якому П. Лукашевич повідомляв І. Вагилевича про спільне з Шевченком читання його поеми "Мадей" у серпні 1843 р. Це дало підстави зробити висновок про знайомство Шевченка з "Русалкою Дністровою", хоча "Мадея" можна було у 1843 р. читати й у другому випуску "Киевлянина" (1841) [див.: Максимович, 1841, с. 143–147]. У цьому ж листі П. Лукашевич інформував адресата, що Шевченко погодився запозичити деякі галицькі мовні форми й слова. Ще й досі дослідники не впевнені, чи отримав він видання "Чигиринський Кобзар і Гайдамаки" від О. Бодяньського. М. Шалата твердив, наче отримав, але не навів аргументів [Шалата, 1969, с. 112]. У листі до Я. Головацького від 11 червня 1845 р. чеський перекладач К. Зап надіслав список книжок для передачі своєму адресатові у Львові. У списку бачимо "Тризну" й "Гамалію", що значаться під 102 і 103 номерами відповідно [див.: Кореспонденція, 1835–49, с. 150]. У пізнішому листі від 12 лютого 1846 р. того ж кореспондента міститься ще один список книжок, отриманих К. Запом від О. Бодяньського для передачі Я. Головацькому. Під першим номером стоїть "Чигиринский Кобзарь и Гайдамаки. Две поэмы на малорусском языке Шевченка" (Петербург, 1844) [див.: Кореспонденція, 1835–49, с. 163]. Я. Головацький зазначену книжку, напевно, таки отримав, бо у спогадах 1848 р., писав: "Мой ближайший сосед в Летячеве, какой-то дальний родственник Василий Антонеvич, у которого была жена полька,

часто бувал у мене. Однажды я читал ему "Гайдамаки" Шевченки и обратил его внимание на то место, где описывается уманская резня, как живо, наглядно представлено событие. Антоневич проболтался у Гейделев, что у меня есть книжечка, напечатанная в С.-Петербурге, взывающая к уманской резне. Паны сделали донос, что я затеваю московскую пропаганду для произведения второй уманской резни" [Головацький, 1965б, с. 284–285]. Я. Головацький отримав "Чигиринського Кобзаря", вечевидь, 1846 р. Цим пояснюється факт, чому він не міг поділитися поезіями Шевченка зі своїм братом Іваном й товаришем І. Вагилевичем, що творів Шевченка потребували до 1846 р. І. Вагилевич, який працював над оглядом українського письменства, у листі до Я. Головацького від 1 липня 1843 р. просив адресата дати письмову оцінку таких творів, як повісті Квітки, вірші Гулака-Артемовського, "Кобзар" і "Гайдамаки" Шевченка, "Енеїда" Котляревського [Кореспонденція, 1835–49, с. 85], бо сам, напевно, доступу до зазначених текстів не мав. Іван Головацький, що познайомився з І. Срезневським у Відні 1843 р., за порадою останнього, мав намір видати твори письменників із Наддніпрянщини. У листі до брата Якова від 4 квітня 1845 р. подав проспект своєї антології "Вінок русинам на обжинки", перша й друга частина якої вийшли відповідно 1846 і 1847 р. у Відні. У переліку запланованих творів до 3 частини антології, що так і не побачила світ з цензурних причин, немає творів Шевченка, але автор листа зазначив: твори з Наддніпрянської України "получив я від Срезневського в рукописі, а більш не маю ні від Шевченки, ні Шерепери" (Прізвище Шевченка в Галичині у 1840–1860 рр. часто передавали як *Шевченько*) [Кореспонденція, 1835–49, с. 143]. Отже, якісь твори Шевченка мали у третій частині "Вінка" бути, але цей замір не було реалізовано через те, що І. Головацький їх не отримав.

Про неприсутність Шевченка у середовищі галицьких інтелектуалів у 1840-х рр. свідчить й видавнича діяльність, яка розпочалася в Галичині щойно після Весни народів. Я. Головацький інформував О. Бодяньського у листі від 9 квітня 1849 р., що у Львові "гадають також ще «Енеїду» Котляревського пере-

печатати, бо книжок із Росії неспосіб получити" [Листування..., 1930, с. 142]. Як свідчить М. Возняк, це видання так і лишилося у планах. (Про нереалізований намір посла до Віденського сейму К. Блонського видати 1848 р. "Енеїду" писав також І. Франко [див.: Франко, с. 324]). Натомість 1849 р. в Галичині вийшла "Маруся" Г. Квітки-Основ'яненка з додатком статті К. Сементовського про життя й творчість письменника. 1848 р. дід Н. Кобринської І. Озаркевич зібрав аматорську трупу, яка грала у його переробці "Наталку Полтавку", "Москаля-чарівника" І. Котляревського, "Сватання на Гончарівці" Г. Квітки-Основ'яненка й "Купала на Івана" С. Писаревського [див.: Возняк, 1924, с. 167]. ("Наталка Полтавка" викликала серед глядачів у Коломії такий ентузіазм, що вони вимагали автора на сцену. Коли ж один із акторів виступив, щоб пояснити, що автор давно помер, публіка заглушила його слова, повітавши як автора. Так з'явився анекдот про І. Котляревського в Коломії у 1848 р. [див.: Франко, с. 325]).

1848 р. у Львові відбувся з'їзд українських учених, на якому М. Устиянович закликав послухати "громкого Шевченка" [Устиянович, 1913, с. 118]. Б. Якимович твердить, що у той час в колах священників ім'я Шевченка було відоме, "правда, головно з рукописних списків" [Якимович, 2015, с. 357]. Це припущення, вочевидь, ґрунтується на тому, що І. Вагилевич у своїх "Замітках о руській літературі", надрукованих того ж 1848 р. в газеті "Дневник руський", писав: "*Т. Шевченко*, знакомитий поет, іздав свої вірші під надписом: "Чигринський Кобзар" (Петерсб[ург], 1840; втор[оє] ізд[аніє] 1844), в котрих повно ревного чутя; межі ними відличаються "Підкова" і "Тарасова ніч", із іншого взгляду ударяє "Катерина". Окроме того, іздав єще поеми: "Гайдамаки" (Петерс[бург], 1841; втор[оє] ізд[аніє] 1844), "Тризна" (Петерсб[ург], 1844) і "Гамалія" (Петерсб[ург], 1844), де ся отбиває великий талант драматичеський. В рукописі зостаєт превосходная его поэма "Кавказ"" [Вагилевич, с. 169]. Як бачимо, в Галичині не було відомо достеменно, які твори Шевченка вийшли друком у 1840-х рр. "Кобзар" (1840) І. Вагилевич називає "Чигринським", тоді як

насправді "Чигиринський Кобзар і Гайдамаки" побачили світ 1844 р. Натомість І. Вагилевичу були знані видання "Тризна" і "Гамалія". Про них він швидше за все довідався від Я. Головацького, якому, як вже зазначалося, обидві поеми передав з Праги К. Зап. Не можна виключати того факту, що Я. Головацький таки отримав ці книжечки у Львові від Піхлера. Прикметно, що галицьким будителям була відома позацензурна поема "Кавказ", можливо, у списках, а, можливо, й у переказі. Відомо, що 1847 р. автограф цієї поеми М. Савич передав А. Міцкевичу за дорученням самого Шевченка.

На з'їзді українських вчених Я. Головацький мав промову на тему южноруської мови і його наріч. М. Возняк, порівнявши друковану версію промови зі знайденим рукописом праці "Язык южноруський і його наріччя", довів, що у друкованій версії внесено ряд змін, зокрема в ній не згадано "Кобзаря", тоді як у рукописі був поклик на "Чигиринський Кобзар і Гайдамаки" (1844) й "Гамалію" (1844). У рукописі цієї праці ім'я Шевченка стоїть поряд з іменами таких українських письменників, як Могила, Галка, Забіла [див.: Возняк, 1914, с. 162]. На нашу думку, Я. Головацький не належав до кола імпліцитних читачів Шевченка, можливо, через страх перед репресіями після згаданого вище доносу і кардинально відмінний від Шевченка національний вибір. Цілком адекватним видається висновок М. Шалати: "Якщо М. Шашкевичу твори молодого Кобзаря щиро припали до серця, то Вагилевича вони захоплювали епізодично, а Головацький взагалі не вмів їх цінити" [Шалата, 1969, с. 112]. Ця думка ґрунтується на тому, що в неопублікованій рецензії Я. Головацького на "Ластівку" рецензент поставив Шевченка поряд із такими третьорядними письменниками, як Карпенко і Купрієнко, а у статті 1849 р., що окреслювала засади викладання руської словесності ("Три вступительніи преподавания о руской словесности", Л., 1849), поміж наступниками І. Котляревського Шевченка взагалі нема. Паралельно існує й інша думка, а саме: поезії Шевченка "не зробили на Головацького помітного враження, як се зробили твори Котляревського і Квітки" [Петрикевич, 1911, с. VI]. Однак

в університетських лекціях Я. Головацький не говорив не тільки про Шевченка, а й про інших українських письменників: "Закриваючи старанно Шевченка і всіх писателів України мов чужу чуженицю, він викладав лише старорущину" [Верхратський, 1915, с. 79], а це вже свідчить про послідовну й продуману позицію. І. Франко швидко зміну національної ідентичності серед галичан у ХІХ ст. пояснював тим, що "вони бачили перед собою якусь абстрактну Русь, а не бачили живого, конкретного руського люду з його потребами [...]". І для того у самого Головацького і у цілого його покоління був можливий такий швидкий і різкий поворот від формального і абстрактного націоналізму малоруського до такого ж формального і абстрактного націоналізму "общерусского", а відти вже був тільки один малий крок до конкретного обмосковлення" [Франко, 1981, с. 330]. Однак вже у 1860-х рр. у Львові з'явився "Кобзар" (1860), який одразу ж став бібліографічною рідкістю. Семінаристи почали інтенсивно переписувати твори поета, у Перемишлі було започатковане святкування річниць Шевченка, що згодом поширилося по всій Галичині, а творчість українського поета перетворилася на один із найістотніших маркерів національної ідентичності серед галицьких українців й відіграла першочергову роль в українізації Галичини у другій половині ХІХ ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Вагилевич І. Замітки о руській літературі / І. Вагилевич // Письменники Західної України 30–50-х років ХІХ ст. – К., 1965. – С. 158–170.

Верхратський І. З первих літ народовців (1861–1866) / І. Верхратський // ЗНТШ. – 1915. – Т. СХХІІ. – С. 79–102.

Возняк М. До вияснення національних поглядів Якова Головацького в 1848 р. (Перша редакція "Розправи о язиці южнорускім і его нарічіях") / М. Возняк // ЗНТШ. – 1914. – Т. 121. – С. 133–172.

Возняк М. Шевченко й Галичина (слід зацікавлення Шевченка Галичиною в 1843 році) / М. Возняк // Україна : наук. журн. українознав. – 1930. – № 3–4. – С. 66–72.

Возняк М. Як пробудилося українське народне життя в Галичині за Австрії / М. Возняк. – Львів, 1924. – 178 с.

Головацький Я. Пам'ять Маркіяну-Руслану Шашкевичу. Письменники Західної України 30–50-х років ХІХ ст. / Я. Головацький. – К., 1965. – С. 205–209.

Головацький Я. Пережитое и перестраданное. Письменники Західної України 30–50-х років XIX ст. / Я. Головацький. – К., 1965. – С. 229–285.

Загайкевич Б. Культ Шевченка в Галичині до Першої світової війни / Б. Загайкевич // ЗНТШ. – 1962. – Т. 176. – С. 253–262.

Кореспонденція Якова Головацького в літах 1835–49 / видав Др. К. Студинський. – Львів, 1905. – 463 с.

Кореспонденція Якова Головацького в літах 1850–62 / видав Др. К. Студинський. – Львів, 1905. – 592 с.

Листування Я. Головацького з О. Бодянським (1843–1876) / за ред. Ф. Савченка // За сто літ: Матеріяли з громадського і літературного життя України XIX і початків XX століття / за ред. Михайла Грушевського. – Харків ; Київ, 1930. – Кн. 5. – С. 121–170.

Максимович М. О стихотворениях Червонорусских / М. Максимович // Киевлянин [альманах]. – К., 1841. – Кн. 2. – С. 119–152.

Петрикевич В. Історія культу Шевченка серед гімназійної молодіжи: ювілейна студія / В. Петрикевич. – Перемишль, 1914. – LXVIII с.

Студинський К. В п'ятдесятиліття смерті Тараса Шевченка / К. Студинський. – Львів, 1911. – 32 с.

Студинський К. До історії взаємин Галичини з Україною в рр. 1860–1873 / К. Студинський // Україна : наук. журн. українознав. – 1928. – Кн. 2. – С. 6–40.

Устиянович Н. Промова на "соборі учених руских" у Львові 19(31) жовтня 1849 р. / Н. Устиянович // Твори Николи Устияновича і Антона Могильницького. – Львів, 1913. – С. 114–119.

Франко І. Писання І. П. Котляревського в Галичині / І. Франко // Збір. творів : у 50 т. / І. Франко. – К., 1981. – Т. 31. – С. 321–335.

Шалата М. Й. Маркіян Шашкевич / М. Й. Шалата. – К., 1969. – 254 с.

Шашкевич М. Листи. Письменники Західної України 30–50-х років XIX ст. / М. Шашкевич. – К., 1965. – С. 121–127.

Якимович Б. Тарас Шевченко і Галичина: від першого знайомства до наукового зібрання поетичних творів (штрихи до галицької видавничої Шевченкіани) / Б. Якимович // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 2015. – Вип. 25. – С. 355–375.

REFERENCES

Vaghylevych I. Zamitky o ruskij literaturi [Notes on Russian (Ruska) Literature]. In: *Pysmennyky Zakhidnoi Ukrainy 30–50-kh rokov XIX st.* Kyiv, 1965, pp. 158–170. (in Ukrainian)

Verkh ratskyi I. Z pervykh lit narodovtsiv (1861–1866) [From the first years of the Narodniks]. *Zapysky NTSh*, 1915, t. 122, pp. 79–102. (in Ukrainian)

Vozniak M. Do vyiasnennia natsionalnykh pohliadiv Yakova Holovatskoho v 1848 r. (Persha redaktsiia "Rozpravu o yazytsi yuzhnoruskim i eho narichiiakh") [The clarification of the national views of Jacob Golovatsky in 1848 (First edition

of "Talk about the language of South Russians and its dialects"). *Zapysky NTSh*, 1914, t. 121, pp. 133–172. (in Ukrainian)

Voznjak M. Shevchenko y Halychyna (slid zatsikavlennia Shevchenka Halychynoiu v 1843 rotsi) [Shevchenko and Galicia (the marks of Shevchenko's interest to Galicia in 1843)]. *Ukraina: nauk. zhurnal ukrainoznavstva*, 1930, no 3–4, pp. 66–72. (in Ukrainian)

Voznjak M. Yak probudylosia ukrainske narodne zhyttie v Halychyni za Avstrii [How Ukrainian Life Awakened in Galicia]. Lviv, 1924, 178 p. (in Ukrainian)

Holovatskyi Ya. Pamiat Markiiianu-Ruslanu Shashkevychu [In memory of Markian-Ruslan Shashkevich]. In: *Pysmennyky Zakhidnoi Urainy 30–50-kh rokiv XIX st.* Kyiv, 1965, pp. 205–209. (in Ukrainian)

Holovatskyi Ya. Perezhytoe y perestraddannoe [What I have experienced and suffered]. In: *Pysmennyky Zakhidnoi Urainy 30–50-kh rokiv XIX st.* Kyiv, 1965, pp. 229–285. (in Ukrainian)

Zahaikivych B. Kult Shevchenka v Halychyni do Pershoi svitovoi viiny [Shevchenko's cult in Galicia before the First World War]. *Zapysky NTSh*, 1962, t. 176, pp. 253–262. (in Ukrainian)

Korespondentsiia Yakova Holovatskoho v litakh 1835–49 [Jacob Golovatsky's correspondence in years 1835–49]. Lviv, 1905, 463 p. (in Ukrainian)

Korespondentsiia Yakova Holovatskoho v litakh 1850–62 [Jacob Golovatsky's correspondence in years 1850–62]. Lviv, 1905, 592 p. (in Ukrainian)

Lystuvannia Ya. Holovatskoho z O. Bodianskym (1843–1876) [Correspondence of Y. Golovatsky with O. Bodiansky (1843–1876)]. *Za sto lit: Materijaly z gromadskoho i literaturnoho zhyttja Ukrajiny XIX i pochativ XX stolittja*, 1930, t. 5, pp. 121–170. (in Ukrainian)

Maksymovych M. O stykhotvorennyakh Chervonorusskykh [About Red Russian poems]. *Kyevliany [almanakh]*. Kyiv, 1841, t. 2, pp. 119–152. (in Ukrainian)

[Petrykevych, V.] Istoria kultu Shevchenka sered himnazyialnoi molodizhy: yuvileina studyia [The history of Shevchenko's cult among high school youth: Anniversary studio]. Peremyshl, [1914], LXVIII p. (in Ukrainian)

Studynskyi, K. V piatdesiatylittia smerty Tarasa Shevchenka [In the fiftieth anniversary of Taras Shevchenko's death]. Lviv, 1911, 32 p. (in Ukrainian)

Studynskyi K. Do istorii vzaiemyn Halychyny z Ukrainoiu v rr. 1860–1873 [To the history of Galicia's relations with Ukraine in the years 1860–1873]. *Ukraina: naukovyi dvokhmistiachnyk ukrainoznavstva*, 1928, no. 2, pp. 6–40. (in Ukrainian)

Ustyianovych N. Promova na "sobori uchenykh ruskykh" u Lvovi 19 (31) zhovtnia 1849 r. [Speech at the "Assembly of Russian Scientists" in Lviv October 19 (31) 1849] In: *Tvory Nykoly Ustyianovycha i Antona Mohylnytskoho*. Lviv, 1913, pp. 114–119. (in Ukrainian)

Franko I. Pysannia I. P. Kotliarevskoho v Halychyni [Kotlyarevsky's writings in Galicia]. In: *Zibrannia tvoriv: v 50 t.* Kyiv, 1981, t. 31, pp. 321–335. (in Ukrainian)

Shalata M. Y. Markiiian Shashkevych [Markiiian Shashkevych]. Kyiv, 1969, 254 p. (in Ukrainian)

Shashkevych M. Lysty [Letters]. In: *Pysmennyky Zakhidnoi Ukrainy 30-50-kh rokiv XIX st.* Kyiv, 1965, pp. 121–127. (in Ukrainian)

Yakymovych B. Taras Shevchenko i Halychyna: vid pershoho znaiomstva do naukovoho zibrannia poetychnykh tvoriv (shtrykhy do halytskoi vydavnychoi Shevchenkiiany) [Taras Shevchenko and Halychyna: from the first acquaintance to the scientific collection of poetic works (the practice of publishing Shevchenko in Galicia)]. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist.* Lviv, 2015, no 25, pp. 355–375. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 28.11.19

R. B. Kharchuk, Senior Researcher,
Shevchenko Institute of Literature of the National Academy
of Sciences of Ukraine, Kyiv
ORCID ID: 0000-0003-1039-131
E-mail: roxana-b@ukr.net

FIRST GALICIAN RECEPTION OF SHEVCHENKO'S POETRY (1840–1850's)

The author examines the first reception of Shevchenko's poetry in Galicia in the 1840s and 1850s, finding out that Galician writers, including the publishers of "The Dniester mermaid" ("Rusalka Dnistrova"), read Shevchenko's poetry in the almanac "Swallow" ("Lastivka"). In her opinion, M. Shashkevych was more influenced by I. Kotlyarevsky's "Aeneid" and M. Maksymovych's collection of Ukrainian songs than from Shevchenko's poetry, though he copied "Bewitched" ("Prychynna") from the almanac "Swallow" ("Lastivka"). This fact makes it possible to count M. Shashkevych among the first implicit readers of Shevchenko in Galicia. Such reaction to Shevchenko's work can be explained by the fact that none of the three members of the "Russian Trinity" read the first Kobzar (1840). Y. Holovatsky has received "Chigirinskij kobzar and Gajdamaki. Dve pojemy na maloruskom jazyke Shevchenka" (St. Petersburg, 1844) in 1846 from K. Zap. He has received poems "Trizna" and "Hamalia" as well. This is evidenced not only by K. Zap's letter with the list of books he had to bring to Lviv, but also by the Y. Holovatsky's memories, which have not been mentioned in Shevchenko's literature before. Y. Holovatsky refused to mention Shevchenko and his works in publications and lectures due to the coward in his house in connection with the report on reading the poem "Haydamaky". His brother Ivan intended to include Shevchenko's poetry in his anthology "The wreath for Ruthenians to Obzhynky" ("Vinok Rusynam na obzhynky"), the first and second parts of which were published in 1846 and 1847 in Vienna, but he did not implement this plan. So, the first acquaintance with the poetry of Shevchenko in Galicia was mediated by an almanac "Swallow" ("Lastivka"), the first implicit reader of Shevchenko in

Galicia was M. Shashkevych. "Kobzar" (1840) never reached Galicia, but information about "Kobzar" (1844), "Trizna", "Hamalia" and forbidden Shevchenko's poem "Caucasus" ("Kavkaz") circulated in the Galician intellectual environment. The first readers of Shevchenko in Galicia were a few people. The wider audience (mostly seminarists) became acquainted with Shevchenko's poetry following the "Kobzar" (1860).

Keywords: *reception, implicit reader, M. Shashkevych, Y. Holovatsky, Galicia, "Chigirinskij kobzar and Gajdamaki. Dve pojemy na malorusskom jazyke Shevchenka" (St. Petersburg, 1844).*